

Bài 1

NHÀ Ở ĐỐI VỚI CON NGƯỜI

Học xong bài học này, em sẽ:

- Nêu được vai trò và đặc điểm chung của nhà ở.
- Nêu được một số kiến trúc nhà ở đặc trưng ở Việt Nam.

Em hãy gắn các tên sau đây: bưu điện Hà Nội, nhà sàn, nhà mái bằng, chùa Thiên Mụ, biệt thự, chợ Bến Thành với các công trình trong Hình 1.1.

a

b

c

d

e

g

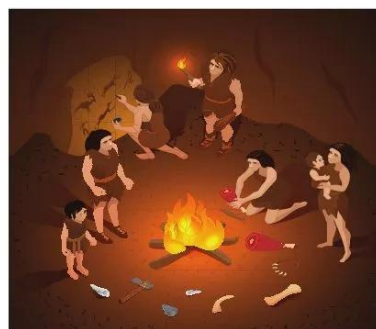

Trong các công trình trên, công trình nào thuộc nhóm nhà ở?

Hình 1.1. Một số công trình kiến trúc ở Việt Nam

I. VAI TRÒ CỦA NHÀ Ở ĐỐI VỚI CON NGƯỜI

Ngay từ thời nguyên thủy, khi con người sống theo bầy đàn, du cư, nhà ở của họ là các hang động nguyên sơ hoặc hang động và hốc núi có gia công đơn giản như xếp chèn thêm đá nhỏ, đắp đất hoặc ghép cành, lá cây cho kín để làm nơi trú ẩn, tránh thiên tai (bão, lũ, mưa đá,...) và chống lại thú dữ (Hình 1.2).

Hình 1.2. Hang động là nhà ở của con người thời nguyên thủy

Khi xã hội ngày càng tiến bộ, nhờ sự phát triển của công cụ lao động và sản xuất, con người mong muốn định cư lâu dài, nhà ở được xây dựng từ đơn sơ đến kiên cố bằng các vật liệu như tre, gỗ, đất, đá, gạch,... để phục vụ cho các nhu cầu sinh hoạt, nghỉ ngơi, giải trí nhằm bảo vệ sức khỏe. Ngoài ra, nhà ở còn là nơi chứa đồ, bảo vệ tài sản của con người, nơi gắn kết giữa các thành viên trong gia đình và cũng có thể là nơi làm việc, học tập của con người (Hình 1.3).

Hình 1.3. Nhà ở của con người thời kì hiện đại

1. Hình 1.3 thể hiện các vai trò nào của nhà ở?
2. Em hãy giải thích câu nói: "Ngôi nhà là tổ ấm".
3. Vì sao nói nhà ở cũng có thể là nơi làm việc và học tập của con người?

II. MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM CỦA NHÀ Ở

Nhà ở của Việt Nam có các đặc điểm sau:

1. Các phần chính

Hình 1.4. Các phần chính của nhà ở

2. Các khu vực chính trong nhà: nơi thờ cúng, phòng khách, phòng bếp, phòng ngủ, phòng vệ sinh,... được bố trí độc lập hoặc một số khu vực có thể kết hợp với nhau như nơi thờ cúng và phòng khách, phòng bếp và phòng khách,...

3. Tính vùng miền: điều kiện tự nhiên của từng vùng có sự khác biệt cũng ảnh hưởng đến cấu trúc của nhà ở. Ví dụ: nhà ở vùng núi có sàn cao, mái dốc; nhà ở vùng ven biển thấp, nhỏ, ít cửa; nhà ở vùng đồng bằng có mái bằng, tường cao,...

Hãy quan sát Hình 1.4 và cho biết nhà ở có các phần chính nào?

Ngôi nhà của gia đình em được phân chia thành mấy khu vực? Hãy kể tên và cho biết cách bố trí các khu vực đó.

Hãy mô tả khu vực học tập trong ngôi nhà của em.

Tính vùng miền thể hiện như thế nào trong cấu trúc nhà ở nơi em sinh sống?

Tìm hiểu thêm

Em hãy tìm hiểu về "nhà ở sinh thái".

III. MỘT SỐ KIẾN TRÚC NHÀ Ở ĐẶC TRƯNG CỦA VIỆT NAM

Nhà ở của Việt Nam có kiến trúc rất đa dạng, tuy nhiên có thể phân chia thành ba kiểu: nhà ở nông thôn, nhà ở đô thị, nhà ở các khu vực đặc thù.

1. Kiểu nhà ở nông thôn (nhà mái ngói, nhà mái tranh,...) được xây dựng chủ yếu bằng các nguyên vật liệu tự nhiên có tại địa phương (các loại lá, gỗ, tre, nứa,...) và gạch, ngói (Hình 1.5, 1.6). Ngôi nhà thường không được ngăn chia thành các phòng nhỏ như phòng ăn, phòng khách,... Người ta thường xây thêm nhà phụ, là nơi nấu ăn và để dụng cụ lao động.

Hình 1.5. Nhà mái ngói ở Đồng bằng Bắc Bộ

Hình 1.6. Nhà trên cọc (nhà trên kênh, rạch) ở Đồng bằng sông Cửu Long

2. Kiểu nhà ở đô thị (biệt thự, nhà phố, nhà liền kề, chung cư,...) được xây dựng chủ yếu bằng các nguyên vật liệu nhân tạo như gạch, xi măng, bê tông, thép,... (Hình 1.7 đến Hình 1.9). Bên trong ngôi nhà thường được phân chia thành các phòng nhỏ. Ngôi nhà thường có nhiều tầng và được trang trí nội thất hiện đại, đẹp, tiện nghi trong mỗi khu vực.

Hình 1.7. Chung cư

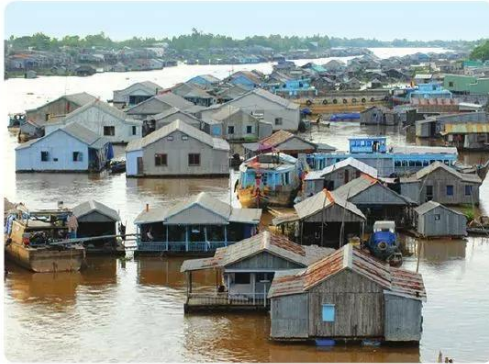

Hình 1.8. Biệt thự

Hình 1.9. Nhà liền kề

3. Kiểu nhà ở các khu vực đặc thù: nhà nổi trên mặt nước (Hình 1.10) có thể di chuyển hoặc cố định, nhà sàn ở vùng núi (Hình 1.11),...

Hình 1.10. Nhà nổi

Hình 1.11. Nhà sàn

Em hãy kể tên và nêu đặc điểm của một số kiến trúc nhà ở khác mà em biết.

1. Nhà ở khu vực em sống có các kiểu kiến trúc nào?
2. Hãy mô tả nhà ở của gia đình em.

Mô tả kiến trúc ngôi nhà mơ ước của em.

Nhà ở là nơi trú ngụ, sinh hoạt, nghỉ ngơi, gắn kết các thành viên trong gia đình và cũng có thể là nơi làm việc, học tập.

Nhà ở được cấu tạo từ các phần chính: móng, sàn, khung, tường, mái, cửa; thường được phân thành các khu vực (phòng) và mang tính vùng miền.

Nhà ở Việt Nam có ba kiểu kiến trúc là nhà ở nông thôn, nhà ở đô thị và nhà ở các khu vực đặc thù.

Em có biết ?

Trên thế giới có những ngôi nhà có thiết kế đặc biệt.

Nhà nổi trên biển ở Dubai

Ngôi nhà có hai tầng, một tầng nổi hoàn toàn trên mặt biển, một tầng chìm dưới mặt biển, có thể lên xuống theo nhịp thủy triều và di chuyển được nhờ động cơ. Do vậy, nó thích ứng với lụt lội và hiện tượng nước biển dâng.

Nguồn: Trần Minh Tùng, *Kiến trúc nhà ở hiểu biết và thiết kế minh họa*, Nhà xuất bản Xây dựng, 2017.

Nhà dưới lòng đất ở New Zealand

Ngôi nhà được xây dựng với một nửa chìm trong lòng đất, nửa còn lại nhô lên khỏi mặt đất và được phủ kín bởi những thảm cỏ xanh.

Nguồn: Ring Scenic Tours Limited and Wingnut films productions Limited, Hobbiton Movie Set, product manual trade rates 2017 – 2019.